

กรมปศุสัตว์

โรคแซลโมเนลลาในสัตว์ปีก

Salmonellosis

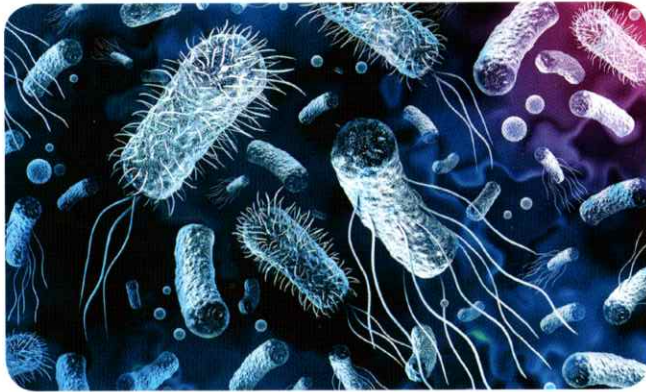

สำนักควบคุม ป้องกัน และบำบัดโรคสัตว์
กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

www.dld.go.th/dcontrol

เชื้อแซลโมเนลลาคืออะไร

เชื้อแซลโมเนลลา (*Salmonella* spp.) เป็นเชื้อแบคทีเรียที่จัดอยู่ในวงศ์ (family) Enterobacteriaceae มีรูปร่างลักษณะเป็นแท่ง (rod shape) ขนาดประมาณ 0.7-1.5 ไมครอน (μm) X 2-5 ไมครอน ติดสีแกรมลบ (gram negative) ส่วนมากเคลื่อนไหวได้ (motile) สามารถเจริญเติบโตได้ในที่มีหรือไม่มีอากาศก็ได้ (facultative anaerobe)

ที่มารูปภาพ <https://www.thairath.co.th/scoop/1926832>

การจำแนกชนิด

เชื้อแซลโมเนลลา ประกอบด้วยซีโรไทป์ต่าง ๆ มากกว่า 2,500 ชนิด เชื้อแซลโมเนลลาในสัตว์ปีกนั้นจำแนกได้เป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

กลุ่มที่ 1 เป็นเชื้อที่ก่อโรคเฉพาะเจาะจงในไก่ สาเหตุเกิดจากเชื้อ 2 ซีโรไทป์ได้แก่ *S. pullorum* ซึ่งเป็นสาเหตุของโรคไข้ขาว (Pullorum Disease) และ *S. gallinarum* เป็นสาเหตุของโรคไทฟอยด์ (Fowl Typhoid)

กลุ่มที่ 2 เป็นเชื้อที่ไม่เฉพาะเจาะจงต่อชนิดสัตว์ สาเหตุเกิดจากเชื้อหลายซีโรไทป์เชื้อที่สำคัญได้แก่ *S. Enteritidis* และ *S. Typhimurium* เป็นต้น

การก่อโรคในสัตว์

โรคไข้ขาว เกิดจากการติดเชื้อ *S. pullorum* สามารถถ่ายทอดผ่านไข่ และก่อโรคได้ในลูกไก่อายุน้อย อาการที่พบได้แก่ อาการท้องเสีย มูลสีขาวติดกัน ชีมนอนสุมกัน กินอาหารลดลงและแคระแกร็น ขนไก่รอบๆ ทวารจะเปื้อนไปด้วยมูลไก่ และมีมูลแห้งติดอยู่ อาจพบอาการบวมๆ ของข้อต่อขาหลัง โดยจะมีอัตราการตายสูงในลูกไก่ ส่วนไก่ใหญ่จะเป็นพาหะของโรคโดยไม่แสดงอาการป่วย

โรคไทฟอยด์ เกิดจากการติดเชื้อ *S. gallinarum* ไก่ที่ติดเชื้อจะเริ่มกินอาหารลดลง ผลผลิตไข่ลดลง ความสมบูรณ์พันธุ์และอัตราการฟักลดลง พบปัญหาท้องเสีย เชื้อสามารถถ่ายทอดผ่านทางไข่ ทำให้เกิดการตายได้สูง ในไก่ที่ฟักออกจากไข่จากฝูงที่ติดเชื้อจะตาย มีรอยโรคที่สำคัญได้แก่ ตับมีการขยายขนาดและมีสีทองแดงแกมเขียว

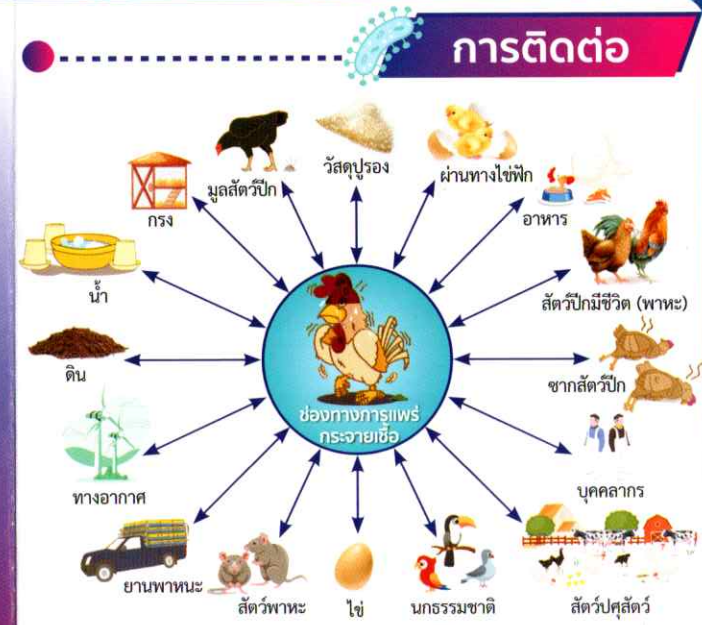
โรคพาราไทฟอยด์ มีสาเหตุจากเชื้อแซลโมเนลลาซีโรไทป์ที่ไม่จำเพาะต่อชนิดสัตว์ เชื้อจะผลิตสารพิษทำให้เกิดอาการท้องเสีย แห้งน้ำ มูลเปื้อนรอบๆ รูทวาร อาจพบการอักเสบแบบมีเลือดออก การลอกหลุดของผนังลำไส้ หรือมีหนองบริเวณไส้ตัน

การก่อโรคในคน

เชื้อแซลโมเนลลาสามารถก่อโรคได้ทั้งในคนและในสัตว์ปีก ในคนเป็นสาเหตุของอาการท้องเสีย โดยผู้ป่วยที่ติดเชื้อแซลโมเนลลาจะทำให้เกิดโรคที่เรียกว่า แซลโมเนลโลซิส (Salmonellosis) นอกจากนี้ เชื้อแซลโมเนลลาบางชนิดก็เป็นสาเหตุของไข้ไทฟอยด์ (Typhoid fever) และไข้พาราไทฟอยด์ (Paratyphoid fever) อีกด้วย

การติดต่อ

มาตรการเฝ้าระวัง

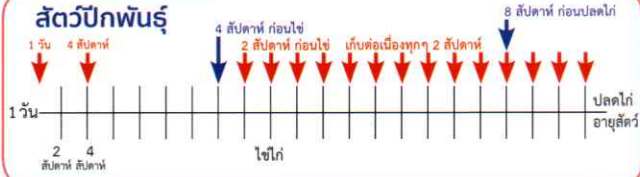
ระเบียบกรมปศุสัตว์ ว่าด้วยการควบคุมโรคแซลโมเนลลาสำหรับสัตว์ปีก พ.ศ. 2553 ได้กำหนดแนวทางการเฝ้าระวังควบคุม ป้องกันโรคแซลโมเนลลาในสัตว์ปีก ได้แก่ แยก ไก่ เบ็ด ห่าน ที่เลี้ยงเพื่อการค้า โดยจะให้ความสำคัญต่อเชื้อ *Salmonella enteritidis* (SE), *Salmonella typhimurium* (ST), *Salmonella hadar*, *Salmonella infantis* และ *Salmonella Virchow* ในฟาร์มสัตว์ปีกพันธุ์และสถานที่ฟักไข่สัตว์ปีก และเชื้อ *Salmonella enteritidis* (SE) และ *Salmonella typhimurium* (ST) ในฟาร์มสัตว์ปีกไข่และสัตว์ปีกเนื้อ

การทำลายเชื้อ

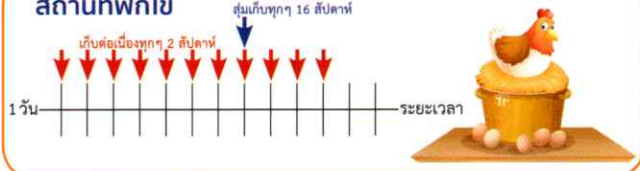
เชื้อไม่ทนต่อความร้อน จะถูกทำลายได้ที่อุณหภูมิ 55 °C นาน 1 ชั่วโมง หรือ 60 °C นาน 15-20 นาที หรือ 62 °C นาน 4 นาที อุณหภูมิที่ต่ำกว่า 5 °C ไม่สามารถทำลายเชื้อได้ แต่สามารถยับยั้งการเจริญเติบโตของเชื้อได้

แนวทางการเก็บตัวอย่าง เฝ้าระวังโรคแซลโมเนลลา

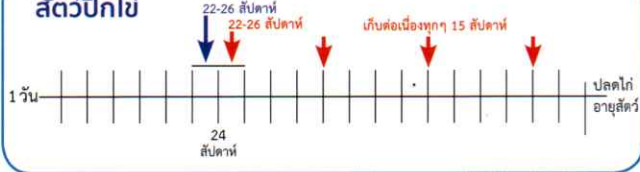
สัตว์ปีกพันธุ์

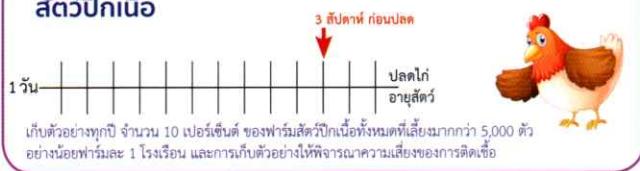
สถานที่ฟักไข่

สัตว์ปีกไข่

สัตว์ปีกเนื้อ

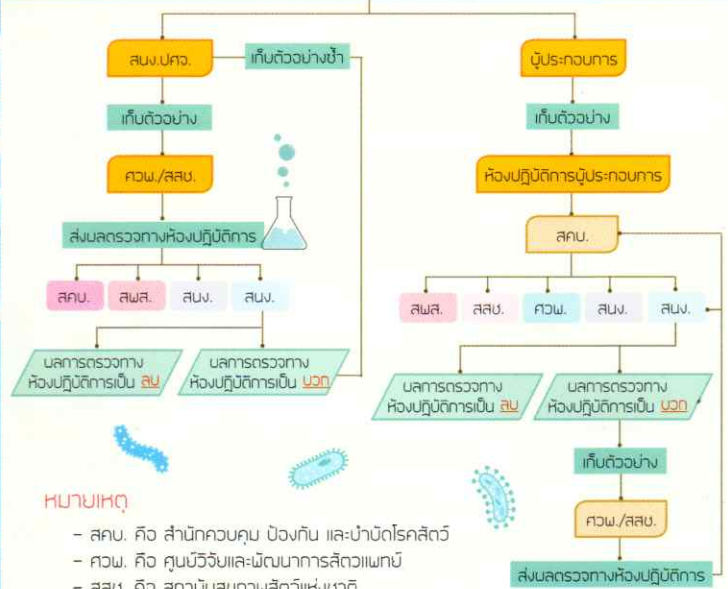
การเก็บตัวอย่างโดยผู้ประกอบการ การเก็บตัวอย่างโดยเจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์

ประเภทฟาร์ม

ประเภทตัวอย่าง

ฟาร์มพ่อแม่พันธุ์	มูลสัตว์ปีก, boot swab, drag swab และ dust sample
สถานที่ฟักไข่	ถาดตู้เกิด, กระดาษรองถาดตู้เกิด (hatcher basket liner) หรือเปลือกไข่
ฟาร์มสัตว์ปีกไข่	มูลสัตว์ปีก, boot swab, drag swab หรือ cloacal swab
ฟาร์มสัตว์ปีกเนื้อ	มูลสัตว์ปีก, boot swab, drag swab และ dust sample หรือ cloacal swab ทุกโรงเรือน

วิธีการดำเนินงาน ส่งผลตรวจเชื้อแซลโมเนลลา ทางห้องปฏิบัติการ

หมายเหตุ

- สคบ. คือ สำนักควบคุม ป้องกัน และบำบัดโรคสัตว์
- ควม. คือ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการสัตวแพทย์
- สส.บ. คือ สถาบันสุขภาพสัตว์แห่งชาติ
- สพ.ส. คือ สำนักพัฒนาและรับรองมาตรฐานสินค้าปศุสัตว์
- สพ.บ. คือ สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด
- สพ.น. คือ สำนักงานปศุสัตว์เขต

เชื่อกันว่าโรคแซลโมเนลลาเป็นอันตรายต่อมนุษย์และสัตว์ปีก ว่าด้วยการควบคุมโรคแซลโมเนลลาสำหรับสัตว์ปีก

1. กรณีสัตว์ปีกพันธุ์และสถานที่ฟักไข่ ได้แก่

- *Salmonella* Enteritidis
- *Salmonella* Typhimurium
- *Salmonella* Hadar
- *Salmonella* Virchow
- *Salmonella* Infantis

2. กรณีสัตว์ปีกไข่และสัตว์ปีกเนื้อ ได้แก่

- *Salmonella* Enteritidis
- *Salmonella* Typhimurium

ผลการตรวจ

- ผลการตรวจ เป็นลบ หมายถึง ผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการ ที่ไม่พบเชื้อแซลโมเนลลาตามข้อ 1 และ 2
- ผลการตรวจ เป็นบวก หมายถึง ผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการ ที่พบเชื้อแซลโมเนลลาตามข้อ 1 และ 2

DLD 4.0

Call center
กรมปศุสัตว์

08-3226-6888

GET IT ON
Google Play

Download on the
App Store